

9. oktober 2020
Sagsnr. 18/09332
Klagenr. 1002448
KSV/HALCO

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

STADFÆSTELSE MED ÆNDRINGER af miljøgodkendelse til et svinebrug i Kalundborg Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter husdyrbruglovens § 16 a, jf. § 76, stk. 1.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Kalundborg Kommunes afgørelse af 18. oktober 2018 om miljøgodkendelse til udvidelse af et svinebrug på ejendommen Eskebjergvej 13, 4591 Føllenslev, med følgende ændringer:

Vilkår 7 ændres til:

”7. Køleslangerne i de ovennævnte staldafsnit skal forbindes til en varmepumpe med en specifik køleeffekt på mindst 52,87 kW.”

Som vilkår 7a indsættes:

”7a. Der skal foreligge dokumentation for, at varmepumpens køleeffekt er mindst 52,87 kW.”

Desuden ændres vilkår 8 til:

”8. Varmepumpen skal levere en årlig køleeffekt på mindst 340.538 kWh.”

Endvidere ændres vilkår 10 til:

”10. Varmepumpen skal være i drift mindst 6.441 timer om året.”

MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Som vilkår 13a indsættes:

”13a. Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt. Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende: afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmen samt sikkerhedsanordningen, kontrol af kølekredsens ydelse, aflæsning og registrering af driftstimer.”

Desuden indsættes som vilkår 13b:

”13b. Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 1 uge.”

Som vilkår 13c indsættes endvidere:

”13c. Registreringen fra logbogen, dokumentation for køleeffekt, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Herudover indsættes som vilkår 21a:

”21a. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at stalde og fodringsanlæg holdes rene.”

Endeligt indsættes som vilkår 28-31:

”28. Pladsen til opbevaring og afhentning af døde produktionsdyr skal placeres i hjørnet af matr. nr. 9a, Føllenslev, Føllenslev By, der hvor den grænser op til matr. nr. 10e, Føllenslev, Føllenslev By. Pladsen må maksimalt være 6 gange 3 meter. Afskærmende træværk omkring pladsen må ikke overstige 1,3 meter i højden, og skal holdes i træets naturlige farve eller en mørk farve, som sort, brun eller mørkegrå.

29. I skellet vest for opbevarings- og afhentningspladsen skal der etableres afskærmende beplantning i form af hjemmehørende træer og buske som en forstærkning af den eksisterende bevoksning i skellet.

30. Ud mod Eskebjergvej samt øst for opbevarings- og afhentningspladsen behøver den afskærmende beplantning ikke at være væsentligt højere end træværket, og kan etableres med hjemmehørende buske.

31. Afskærmende beplantning omkring opbevarings- og afhentningspladsen skal vedligeholdes i fornødent omfang, herunder ved eventuel gentilplantning.”

Godkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 6 år efter Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse, jf. husdyrbruglovens § 59 a, stk. 1.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. husdyrbruglovens § 90.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

---

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Afgørelsen er den 14. november 2018 påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af flere omboende i én samlet klage.

Klager har henholdsvis den 6. oktober 2019 og den 10. marts 2020 fremsendt en række supplerende og uddybende bemærkninger til klagen.

Klager har anført, at de i miljøgodkendelsen indeholdte vilkår om gyllekøling ikke i tilstrækkelig grad mindsker ammoniak- og lugtmissionen fra husdyrbruget, og at der derfor er behov for yderligere vilkår om reducerende teknologier og tiltag, eksempelvis vilkår om overdækning af gyllebeholder. Hertil kommer, at der efter klagers opfattelse er andre husdyrbrug i området, hvorfra der i lugtberegningen skal medregnes kumulation.

Desuden har klager udtrykt utilfredshed med, at Kalundborg Kommune som følge af udvidelsen tillader en udledning på ca. 5 tons ammoniak fra husdyrbruget.

Klager har endvidere anført, at husdyrbrugets håndtering af døde dyr er stærkt kritisabel, idet der ved flere lejligheder er fundet utildækkede døde grise på afhentningsområdet og også på vejen, hvilket bl.a. tiltrækker skadedyr.

Endeligt har klager anført, at der med udvidelsen vil blive flere transporter til og fra husdyrbruget, som følge af den forøgede produktion og forøgede mængde gylle, hvilket vil medføre forøget forurening. Hertil kommer, at husdyrbrugets produktion medfører algegener.

Klager har i øvrigt anført en række betragtninger om, at de i husdyrbrugloven fastsatte generelle afstandskrav ikke yder en tilstrækkelig beskyttelse af de omboende, og at der er stor modstand mod udvidelsen i lokalområdet. Hertil kommer generelle betragtninger om, at landbruget, herunder det konkrete svinebrug, udleder ammoniak, gylle, sprøjtegifte, hormoner, medicinrester, kobber, penicillinresistente MRSA-bakterier, gift til bekæmpelse af fluer og rotter mv. til skade for omgivelser og miljø, at regler om dyrevelfærd, herunder om forbud mod halekupering, ikke overholdes, og at udvidelsen vil betyde værdiforringelse af de omboendes ejendomme.

2. Sagens oplysninger

2.1 Den påklagede afgørelse

Kalundborg Kommune har den 18. oktober 2018 meddelt en miljøgodkendelse til udvidelse af et svinebrug på ejendommen Eskebjergvej 13, 4591 Føllenslev. Husdyrbruget er et IE-brug, og godkendelsen er meddelt efter husdyrbruglovens § 16 a på baggrund af en ansøgning indsendt den 18. april 2018.

Husdyrbruget har en eksisterende miljøgodkendelse meddelt den 8. december 2010 til en produktion af 700 årssøer, 21.000 smågrise (7,3-32 kg), 550 polte (32-107 kg) og fire heste (500-700 kg), svarende til i alt 283,7 dyreenheder (DE).

Den nu meddelte miljøgodkendelse omfatter en udvidelse af husdyrbrugets anlæg med en tilbygning til smågrisestalden og en tilbygning til drægtighedsstalden (ny løbestald), samt etableringen af en ny fodersilo ved siden af en eksisterende fodersilo på ejendommen. Det fremgår af godkendelsen, at produktionsarealet udvides med 1.350 m², hvorved det samlede produktionsareal efter udvidelsen udgør 5.680 m². Det tilladte dyrehold består efter udvidelsen af søer, smågrise og polte.

Der er i miljøgodkendelsen fastsat følgende vilkår om gyllekøling:

”6. Der skal installeres køleslanger i gyllekanalerne i følgende staldafsnit:

Stald 3, drægtighedsstald 526 m² gyllekanaler

Stald 4, ny løbestald 399 m² gyllekanaler

Stald 5, ny smågrisestald 310 m² gyllekanaler

7. Køleslangerne i de ovennævnte staldafsnit skal forbindes til en varmepumpe med en specifik køleydelse på mindst 36,5 kW.

8. Varmepumpen skal levere en årlig køleydelse på mindst 319.661 kWh.

9. Varmepumpen skal være forsynet med en timetæller til dokumentation af årlig driftstid.

10. Den årlige driftstid skal være mindst 8.760 timer – dvs. pumpen skal være i drift hele tiden.

11. Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem, en alarm samt en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.

12. Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

13. Ved udskiftning af varmepumpen, skal dokumentation for køleeffekt på gyllekølingsanlæg indsendes til tilsynsmyndigheden før anlægget tages i drift.”

For at begrænse lugtgener indeholder miljøgodkendelsen endvidere følgende vilkår:

”21. Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger.”

Det fremgår af miljøgodkendelsens miljøtekniske beskrivelse og vurdering, at Kalundborg Kommune har foretaget en beregning af anlæggets BAT-emissionsniveau for ammoniak i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk i henhold til Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier. Videre fremgår, at det er kommunens vurdering, at der på den pågældende ejendom ikke er forhold, der gør, at styrelsens vejledende BAT-emissionskrav for nye og eksisterende stalde skal fraviges. Kommunen har herefter beregnet anlæggets vejledende BAT-emissionskrav for ammoniak til 4.788 kg NH₃-N pr. år, mens anlæggets aktuelle ammoniaktab er beregnet til 4.770 kg NH₃-N pr. år. I beregningen af BAT har kommunen medtaget de eksisterende stalde til polte (stald 1), søer og smågrise (stald 2) samt drægtige søer (stald 3) som ”Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse”. For at sikre, at BAT-emissionsniveauet for ammoniak overholdes for den ansøgte drift, er der i miljøgodkendelsen fastsat vilkår om gyllekøling i den eksisterende drægtighedsstald (stald 3) samt i de nye stalde (stald 4 og 5). Det er kommunens vurdering, at anlægget med den valgte teknologi lever op til BAT-emissionskravet.

Af den miljøtekniske beskrivelse og vurdering fremgår endvidere, at Kalundborg Kommune har foretaget lugtberegninger i husdyrgodkendelse.dk, og at beregningerne viser, at geneafstanden til byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig uden landbrugspligt er overholdt. Kommunen har på den baggrund vurderet, at udvidelsen af husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige lugtgener for de omkringboende. Kommunen har i øvrigt vurderet, at der ikke i forbindelse med lugtberegningerne skal indregnes kumulation, idet de øvrige omkringliggende husdyrbrug ligger tilstrækkeligt langt fra enkeltbolig, samlet bebyggelse og byzone.

Kalundborg Kommune har ikke i miljøgodkendelsen fastsat vilkår om transport. Det fremgår af den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, at udvidelsen af husdyrbruget ikke vil medføre flere transporter end hidtil, idet der fremover blot vil blive kørt med større læs. Videre fremgår det, at det er kommunens vurdering, at transporterne ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende, idet ejendommen på Eskebjergvej 13 ligger for sig selv ned ad en vej uden naboer. Naboerne vil alene kunne registrere kørsel forbi deres huse på offentlig vej.

2.2 Kalundborg Kommunes bemærkninger til klagen

Kalundborg Kommune har den 28. november 2018 til klagepunktet om udledning af farlige stoffer bemærket, at det fremgår af miljøgodkendelsens side 14, at husdyrbruget ikke anvender farlige stoffer eller blandinger som defineret i artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1272/2008 af 16. december 2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger. Husdyrbrugets eventuelle anvendelse af medicin samt konventionelt dyrkede og genmodificerede fodermidler skal efter kommunens vurdering ikke indgå som en del af en miljøgodkendelse. Der er i miljøgodkendelsen fastsat vilkår om, at fluebekæmpelse skal foretages i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium. Det er kommunens opfattelse, at godkendte midler til bekæmpelse af fluer ikke er defineret som farlige stoffer.

I forhold til klagepunktet om transportgener har Kalundborg Kommune bemærket, at kommunen i miljøgodkendelsen har foretaget en vurdering heraf, og at denne vurdering er foretaget på baggrund af de oplysninger, som ansøger har indsendt. Kommunen har ikke fundet anledning til at stille særlige vilkår til begrænsning af transportgener.

Endeligt har Kalundborg Kommune til klagepunkterne vedrørende dyrevelfærd, håndtering af døde dyr og udbringning af gylle bemærket, at disse forhold ikke skal behandles i forbindelse med en miljøgodkendelse, idet forholdene reguleres af den generelle lovgivning, og at overholdelsen heraf er et tilsynsanliggende.

2.3 Nye oplysninger under sagens behandling

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har den 26. april 2019 anmodet Kalundborg Kommune om at fremsende baggrundsmaterialet for kommunens fastsættelse af vilkår til gyllekøling.

Kalundborg Kommune har den 24. maj 2019 fremsendt kommunens beregninger af varmepumpens minimum specifikke køleeffekt og årlige køleeffekt, der lægger til grund for miljøgodkendelsens vilkår 7, 8 og 10. Det fremgår heraf, at den specifikke køleeffekt er fastsat med udgangspunkt i, at der er rørdslusning i alle stalde, og at udledningen af ammoniak reduceres med 25 % i stald 3 og 4, og 10 % i stald 5. Den samlede ammoniakreducerende effekt i de tre stalde er angivet til 23,42 %.

Leverandøren af varmepumpen har ved mail af 12. juni 2019 til Miljø- og Fødevarerklagenævnet samt efterfølgende telefonsamtale af 27. juni 2019 oplyst, at der er linespil i stald 3 til drægtige søer.

Ved telefonsamtale af 27. juni 2019 samt mail af 1. juli 2019 til Miljø- og Fødevarerklagenævnet har leverandøren desuden oplyst, at der installeres én varmepumpe, og at varmepumpen derfor reelt kører med den samme specifikke køleeffekt pr. m² (W/m²) og samme driftstid i alle stalde, og at det derfor ikke er muligt at differentiere ammoniakreduktionen i staldene.

Herudover har leverandøren oplyst, at varmepumpen til gyllekøling har en specifik køleeffekt på 52,87 kW, en årlig køleeffekt på 318.214 kWh og en driftstid på 6.018,8 timer.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har på baggrund af de fremsendte oplysninger vurderet, at forudsætningerne for Kalundborg Kommunes fastsættelse af vilkår til gyllekøling har været forkerte, og nævnet har derfor den 16. juli 2019 anmodet kommunen og ansøger om at foretage en projektilpasning. Kommunen og ansøger er herefter den 15. oktober 2019 fremkommet med forslag til vilkårsændringer.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 21. januar, 11. marts, 12. samt 20. august 2020 anmodet Kalundborg Kommune om oplysninger om beliggenheden og udformningen af husdyrbrugets plads til opbevaring og afhentning af døde produktionsdyr, herunder om kommunen har truffet særskilt afgørelse om tilladelse til pladsens etablering, samt kommunens vurdering af, hvorvidt der i miljøgodkendelsen bør fastsættes vilkår om pladsens præcise placering, højde, farve- og materialevalg, afskærmende beplantning mv., til varetagelse af de landskabelige værdier.

Kalundborg Kommune har hertil den 20. februar, 1. april, 18. og 28. august 2020 oplyst, at opbevarings- og afhentningspladsen ligger 350 meter sydvest for husdyrbruget ud mod Eskebjergvej i hjørnet af matr. nr. 9a, Føllenslev By, Føllenslev, der hvor den grænser op til matr. nr. 10e, Føllenslev By, Føllenslev. Pladsen afskærmes af tre sider, der består af sortmalet træværk med en højde på 1,3 meter. Siderne mod vest, nord og øst er henholdsvis 5,1 meter, 4,4 meter og 2,8 meter brede. Træværket er etableret omkring maj 2018, og kommunen har ikke meddelt en særskilt tilladelse hertil, idet det er kommunens vurdering, at en særskilt tilladelse ikke er påkrævet. Kommunen har endvidere oplyst, at pladsen er 6 gange 3 meter og er etableret med spalter til luftkøling af de døde dyr.

I forhold til pladsens beliggenhed og udformning samt landskabelige indpasning har kommunen oplyst følgende:

”Vurdering og vilkår

Pladsen ligger neden for en bakke, hvilket medvirker til, at den fremstår mindre markant i landskabet. Den er dog stadig meget synlig for den forbipasserende trafik på Eskebjergvej.

Skellet, som ligger op til pladsen samt det skel, der ligger overfor, på den anden side af Eskebjergvej, er delvist bevoksede.

For at tilpasse pladsen bedre til den eksisterende bevoksning i området og afskærme den i forhold til forbipasserende trafik, skal der etableres beplantning langs ydersiden af træværket. Pladsen kan rykkes i det omfang, det er påkrævet, for at der gives plads til at etablere beplantning.

Følgende vilkår stilles:

- Afskærmende træværk skal bibeholdes eller nyetableres, og holdes i træets naturlige farve eller en mørk farve, som sort, brun eller mørkegrå.
- I skellet mod vest skal der etableres afskærmende beplantning i form af hjemmehørende træer og buske som en forstærkning af den eksisterende bevoksning i skellet.
- Ud mod Eskebjergvej samt mod øst behøver den afskærmende beplantning ikke at være væsentligt højere end træværket, og kan etableres med hjemmehørende buske.
- Afskærmende beplantning skal vedligeholdes i fornødent omfang, herunder ved eventuel gentilplantning.”

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle følgende forhold:

- 1) Overholdelsen af BAT for ammoniak
- 2) Varetagelsen af de landskabelige hensyn i forhold til pladsen til opbevaring af døde produktionsdyr
- 3) Lugtgener
- 4) Transportgener
- 5) Algegener

Efter nævnets vurdering er der ikke med klagen i øvrigt fremkommet forhold, der kan føre til ændringer af Kalundborg Kommunes afgørelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at nævnet ved behandlingen af klager over afgørelser efter husdyrbrugloven kun kan tage stilling til forhold, der er omfattet af husdyrbruglovgivningen. Nævnet har derfor ikke taget stilling til klagepunkterne vedrørende værdiforringelse af de omboendes ejendomme, dyrevelfærd og sundhedsfare, herunder MRSA-smitte, og husdyrbrugets eventuelle anvendelse af farlige stoffer.

3.2 Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

3.2.1 Indledende bemærkninger

Husdyrbruget er tidligere godkendt efter 2007-husdyrbruglovens §§ 10-12.⁴

Det ansøgte er omfattet af godkendelsespligt efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 1, idet produktionsarealet er på mere end 100 m², og ammoniakemissionen er på mere end 3.500 kg NH₃-N pr. år, jf. § 10, stk. 2, i lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug m.v.

Ifølge husdyrbruglovens § 27 skal en godkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a indeholde vilkår om husdyrbrugets indretning og drift, herunder om den kontrol, som den, der er ansvarlig for husdyrbruget, skal foretage for egen regning, samt opførelse af bebyggelse mv., medmindre andet følger af regler fastsat i medfør af lovens § 34 a. Hvis husdyrbruget har en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, skal kommunalbestyrelsen fastsætte vilkår, som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

De nærmere regler om godkendelse og tilladelse mv. af husdyrbrug er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 1261 af 29. november 2019 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 34, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen ved afgørelse om godkendelse efter § 16 a i husdyrbrugloven vurdere, om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget kan indebære en væsentlig virkning på miljøet.

Ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse af et IE-husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen desuden sikre sig, at husdyrbruget indrettes og drives i overensstemmelse med husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 35, nr. 1-7.

Kommunalbestyrelsen skal på grundlag af sin vurdering fastsætte de vilkår efter husdyrbruglovens § 27, stk. 1, der sikrer, at husdyrbruget med det ansøgte ikke vil have væsentlig virkning på miljøet, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 36, stk. 1.

3.2.2 Ad 1) Overholdelsen af BAT for ammoniak

Ved godkendelse og tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal ammoniakemissionen fra husdyrbruget (stald og lager) reduceres til

---

⁴ Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) (den maksimale emission), jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 1.

Kommunalbestyrelsen skal fastsætte vilkår, som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 2, samt husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 36, stk. 1, nr. 2.

Den beregnede ammoniakemission fra husdyrbruget må ikke overstige den maksimale ammoniakemission (BAT-kravet).

Den maksimale emission beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra produktionsarealets størrelse i m² og emissionsfaktorerne for hver enkelt dyretype og staldsystem, jf. bilag 3, pkt. A, nr. 2, tabel 4 og 5, svarende til de dyretyper og staldsystemer, som er anvendt som grundlag for kommunens beregning af ammoniakemissionen efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 21, stk. 2, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 2.

Den maksimale emission fastlægges samlet for alle staldafsnit og gødningsanlæg (stald og lager) på husdyrbruget.

Det fremgår af den påklagede afgørelse, at Kalundborg Kommune i ansøgningsystemet husdyrgodkendelse.dk har beregnet anlæggets vejledende BAT-krav til at være 4.788 kg NH₃-N pr. år, og den aktuelle ammoniakemission fra husdyrbruget til at være 4.770 kg NH₃-N pr. år. BAT-kravet er herefter overholdt med 18 kg NH₃-N pr. år. Ved beregningen har kommunen lagt til grund, at de eksisterende stalde til polte (stald 1), søer og smågrise (stald 2) samt drægtige søer (stald 3) skal medtages som "Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse".

Miljø- og Fødevareklagenævnet konstaterer, at der ikke i husdyrbrugets tidligere miljøgodkendelse af 7. december 2010 er fastsat vilkår om virkemidler og miljøteknologi. På den baggrund finder nævnet, at det er forkert, at kommunen har medtaget staldene 1, 2 og 3 som "Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse". Nævnet har derfor genberegnet det vejledende BAT-krav. I beregningen er staldene 1, 2 og 3 medtaget som "Eksisterende staldafsnit". Beregningen viser, at det vejledende BAT-krav er 5.202 kg NH₃-N pr. år. BAT-kravet er herefter overholdt med 432 kg NH₃-N pr. år. Nævnet konstaterer således, at ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt overholder det lovfastede BAT-krav.

Ved beregningen af BAT har Kalundborg Kommune lagt til grund, at der etableres gyllekøling i stald 3, 4 og 5, og at gyllekølingen i de tre stalde har en samlet ammoniakreducerende effekt på 23,42 %. Effekten er baseret på en specifik køleeffekt for varmepumpen på mindst 36,5 kW, som

fastsat i vilkår 7, samt at varmepumpen leverer en årlig køleeffekt på mindst 319.661 kWh, som fastsat i vilkår 8. Den årlige driftstid skal ifølge vilkår 10 være mindst 8.760 timer. Kommunens beregning af den minimum specifikke køleeffekt samt årlige køleeffekt er baseret på, at der er rørudslusning i alle stalde.

Det fremgår af sagens oplysninger, at leverandøren af varmepumpen har oplyst til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at der er linespil i stald 3, og ikke rørudslusning. Det følger af Miljøstyrelsens teknologiliste,⁵ at den maksimale ammoniakreducerende effekt i svinestalde med linespil er 34 %.

Af sagens oplysninger fremgår endvidere, at leverandøren har oplyst, at der installeres én varmepumpe, som kører med den samme specifikke køleeffekt pr. m² (W/m²) og samme driftstid i alle stalde, og at det derfor ikke er muligt at differentiere ammoniakreduktionen i staldene. Den installerede varmepumpe har en specifik køleeffekt på 52,87 kW, en årlig køleeffekt på 318.214 kWh og en driftstid på 6.018,8 timer. Derved overskrider ammoniakreduktionen i stald 3 med linespil den maksimale effekt på 34 %, som angivet på teknologilisten, og den samlede ammoniakreduktion i stald 3, 4 og 5, hvori der installeres gyllekøling, er kun 22 %.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder på den baggrund, at vilkår 7 skal ændres, således at det af vilkåret fremgår, at varmepumpen skal levere en specifik køleeffekt på mindst 52,87 kW. Desuden skal vilkår 8 ændres, så det heraf fremgår, at varmepumpen skal levere en årlig køleeffekt på mindst 340.538 kWh. Endvidere skal vilkår 9 ændres, så den årlige driftstid angives til mindst 6.441 timer. Herved sikres, at der ikke i stald 3 med linespil indregnes en ammoniakreducerende effekt ud over 34 %, og samtidig sikres en samlet ammoniakreduktion på mindst 23,42 % i alle tre stalde med gyllekøling.

Endeligt finder Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at der skal fastsættes et vilkår 7a om dokumentation for varmepumpens køleeffekt samt fastsættes vilkår for egenkontrol i henhold til Miljøstyrelsens teknologiliste.⁶

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker, at det følger af nævnets praksis, at ansøger har valgfrihed med hensyn til anvendelse af godkendte teknologier. Da den fastsatte emissionsgrænseværdi for ammoniak er overholdt, finder nævnet ikke anledning til at fastsætte yderligere vilkår, herunder om overdækning af gyllebeholder.

---

⁵ <https://mst.dk/erhverv/landbrug/miljoeteknologi-og-bat/teknologilisten/gaa-til-teknologilisten/staldindretning/>.

⁶ <https://mst.dk/erhverv/landbrug/miljoeteknologi-og-bat/teknologilisten/gaa-til-teknologilisten/staldindretning/vilkaarsforslag-gyllekoeling-anvendelse-af-timetaeller/>.

3.2.3 Ad 2) Varetagelsen af de landskabelige hensyn i forhold til pladsen til opbevaring af døde produktionsdyr

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 34, stk. 1, nr. 1, skal kommunalbestyrelsen vurdere, om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring efter § 16 a kan indebære væsentlig virkning på miljøet, herunder i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til bl.a. landskabelige værdier.

Ny bebyggelse skal placeres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, medmindre der foreligger en særlig begrundelse for en anden beliggenhed, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 23, stk. 1. Kommunen skal i hver enkelt sag konkret vurdere, om der foreligger den fornødne særlige begrundelse for at fravige udgangspunktet om opførelse af ny bebyggelse i tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer.

I kommunalbestyrelsens vurdering af ny bebyggelse skal det desuden indgå, om byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 34, stk. 3. Vurderingen af ansøgninger om opførelse af erhvervsmæssigt nødvendige bygninger skal ske med skyldigt hensyn til, hvad der er økonomisk og funktionelt muligt og forsvarligt.

Ved ny bebyggelse, der ligger uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, fastsætter kommunalbestyrelsen vilkår om placeringen og udformningen, samt eventuel beplantning, til varetagelse af de landskabelige værdier, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 36, stk. 1, nr. 5.

Det fremgår af sagens oplysninger, at husdyrbruget har etableret en plads til opbevaring og afhentning af døde produktionsdyr, der ligger 350 meter sydvest for husdyrbruget. Pladsen er 6 gange 3 meter og er afskærmet af et sortmalet træværk, der er 1,3 meter højt, og hvor siderne er henholdsvis 5,1 meter, 4,4 meter og 2,8 meter brede. Der er udlagt spalter som belægning for at øge ventilationen og holde dyrene så friske som muligt.

Opbevaringspladsen er ikke omfattet af den påklagede miljøgodkendelse, idet Kalundborg Kommune på tidspunktet for godkendelsens meddelelse vurderede, at tilladelse til pladsens etablering ikke var påkrævet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, på baggrund af de fremsendte oplysninger og billedmaterialet af konstruktionen, at opbevarings- og afhentningspladsen må karakteriseres som bebyggelse, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 23, hvorfor etableringen heraf skal reguleres i husdyrbrugets miljøgodkendelse. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at der ikke er tale om en konstruktion af meget begrænset eller ubetydeligt omfang, og at pladsen ikke er af ganske primitiv karakter, idet der er etableret en form for fundament/bund, og da siderne er en fast blivende

konstruktion. Konstruktionen indebærer endvidere en visuel påvirkning af landskabet både i kraft af farve, bastanthed i udtrykket og beliggenhed.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder desuden, at det i den konkrete sag er utvivlsomt, at pladsen er etableret uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer. Endvidere finder nævnet, at det må lægges til grund, at en opbevaringsplads til døde dyr er erhvervsmæssigt nødvendigt for ejendommens drift som landbrugsejendom, og at der netop ved sådanne pladser generelt foreligger en særlig begrundelse for en anden beliggenhed af hensyn til hygiejne og risikoen for sygdomsspredning. Endeligt finder nævnet, at pladsen i nærværende sag ikke ligger udover sædvanlig størrelse og kapacitet i forhold til det ansøgte dyrehold.

I lyset af Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering af pladsen har Kalundborg Kommune den 28. august 2020, efter anmodning fra Miljø- og Fødevareklagenævnet, foretaget en vurdering af placeringen og udformningen af pladsen, og kommunen har i den forbindelse fremsendt forslag til vilkår, der ved tilføjelse til den påklagede miljøgodkendelse efter kommunens vurdering vil sikre byggeriets landskabelige indpasning.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Kalundborg Kommunes vurdering af, at de landskabelige værdier vil kunne varetages tilstrækkeligt ved fastsættelsen af de foreslåede vilkår, og nævnet stiller dermed vilkår om placering og udformning af pladsen i overensstemmelse hermed (vilkår 28-31). Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at byggeriet, i takt med, at den vilkårsfastsatte beplantning mod nord, øst og vest vokser op, ikke vil fremstå dominerende i landskabet.

I forhold til klagers bemærkninger om, at husdyrbrugets håndtering af døde dyr er stærkt kritisabel, bemærker Miljø- og Fødevareklagenævnet, at opbevaring af døde dyr er reguleret i bekendtgørelse nr. 558 af 1. juni 2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr. Opbevaring af døde dyr skal derfor ikke reguleres ved fastsættelse af konkrete vilkår i en miljøgodkendelse. Nævnet bemærker i øvrigt, at Fødevarestyrelsen er myndighed på området.

3.2.4 Ad 3) Lugtgener

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24, stk. 1, jf. stk. 2, kan kommunalbestyrelsen ikke godkende etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 16 a, hvis husdyrbruget med det ansøgte kan indebære væsentlig virkning på miljøet, som ikke kan imødegås med vilkår. Virkningen anses i alle tilfælde for væsentlig, hvis beskyttelsesniveauet for lugt, jf. §§ 31-33 og bilag 3, pkt. B, ikke kan overholdes.

Genekriterierne for husdyrbrugets lugtemission er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 31-33.

Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. B, fremgår, at der skal beregnes en nødvendig geneafstand efter såvel Miljøstyrelsens Lugtmodel (Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug) som FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Det fremgår af den påklagede afgørelse, at der er foretaget lugtberegninger i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk. Beregningerne viser, at lugtbeskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 31 er overholdt i forhold til alle tre genekategorier – byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse i landzone m.v. og enkeltboliger.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har efterprøvet lugtberegningerne og finder ikke grundlag for at tilsidesætte beregningerne og dermed kommunens vurdering af, at den ansøgte produktion ikke vil medføre væsentlige lugtgener, hvis de af kommunen og nævnet fastsatte vilkår overholdes. Nævnet lægger herved vægt på, at der ikke er relevante boliger, bebyggelse eller områder mv. inden for de udregnede lugtgeneafstande, og at der ikke er grundlag for at antage, at husdyrbrugets lugtbidrag til omgivelserne alligevel er uacceptabel for de omkringboende.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker i den forbindelse, at nævnet er enig med kommunen i, at der ikke ved lugtberegningerne skal indregnes kumulation fra andre husdyrbrug i området.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker herudover, at de vejledende geneafstande bygger på en forudsætning om ”god staldhygiejne”. Minimering af lugtgener fra stalde er således erfaringsmæssigt meget afhængig af god staldhygiejne. Nævnet tilføjer derfor et vilkår 21a om, at der til stadighed skal opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at stalde og fodringsanlæg holdes rene.

3.2.5 Ad 4) Transportgener

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 34, stk. 1, nr. 4, skal kommunen vurdere, om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring efter § 16 a kan indebære væsentlig virkning på miljøet, herunder i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til bl.a. transportgener.

Det følger endvidere af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 1, jf. bilag 1, punkt B, at en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a skal indeholde oplysninger om husdyrbrugets genepåvirkninger, herunder til- og frakørsel.

Det fremgår af den påklagede afgørelse, at udvidelsen af husdyrbruget ikke vil medføre flere transporter end hidtil, idet der fremover blot vil blive kørt med større læs. Videre fremgår det, at husdyrbruget ligger for sig selv ned ad en vej uden naboer, og at de omkringboende alene vil kunne registrere kørsel forbi deres huse ud til offentlig vej. Kalundborg Kommune har derfor vurderet, at transporter til og fra husdyrbruget ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende, hvorfor kommunen har undladt at fastsætte vilkår herom.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering og fastsætte vilkår til begrænsning af transporterne til og fra husdyrbruget. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at udvidelsen af husdyrbruget efter det oplyste ikke vil medføre en forøgelse i antallet af transporter til og fra husdyrbruget, idet de nuværende transporter i stedet optimeres, således at de kan medtage større læs.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at en miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven primært kan regulere hvilke af ejendommens adgangsveje, som skal anvendes ved transport til og fra bedriften. Spørgsmål om f.eks. belastning af det lokale vejnet reguleres ikke af husdyrbrugloven, men af den relevante vejlovgivning og afgøres af de relevante vejmyndigheder. Færdsel på offentlig vej reguleres i øvrigt af færdselsloven og håndhæves af politiet.

3.2.6 Ad 5) Algegener

Det er Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse, at især fugtighed, temperatur og næringsstofftilførsel, blandt andet i form af kvælstof, er af stor betydning for vækst af alger. Hvis de gunstige forhold for alger i form af passende fugtighed og temperatur i forvejen er til stede, vil øget kvælstofindhold i luften medføre øget vækst af alger på planter og bygningsflader.

Teknologisk Institut har i en undersøgelse af bl.a. algers vækst på murværk, tegl- og betontage konkluderet følgende:

”[...] væksternes virkning på materialerne viser generelt ingen tegn på risiko for skader, der kan have indflydelse på materialernes konstruktive levetid”.⁷

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på baggrund af rapporten, at selv om algevækst under visse omstændigheder kan være en reel gene for naboer til et husdyrbrug, så er det en gene, der først og fremmest er af æstetisk karakter.

---

⁷ Miljøprojekt nr. 784, 2003. Renere teknologi til undgåelse af biologisk vækst på murværk, tegl- og betontage. Udarbejdet af Teknologisk Institut, udgivet af Miljøstyrelsen.

Nævnet finder, at den risiko for forøgede algebelægninger, som kan være en følge af naboskab til et husdyrbrug, ikke i almindelighed kan begrundes, at der fastsættes vilkår, som er videregående end de sædvanlige krav om anvendelse af bedste tilgængelige teknologi til begrænsning af ammoniakfordampning, der skal fastsættes i overensstemmelse med gældende regler.

3.3 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Kalundborg Kommunes afgørelse af 18. oktober 2018 om miljøgodkendelse til udvidelse af et svinebrug på ejendommen Eskebjergvej 13, 4591 Føllenslev, med følgende ændringer:

Vilkår 7 ændres til:

”7. Køleslangerne i de ovennævnte staldafsnit skal forbindes til en varmepumpe med en specifik køleeffekt på mindst 52,87 kW.”

Som vilkår 7a indsættes:

”7a. Der skal foreligge dokumentation for, at varmepumpens køleeffekt er mindst 52,87 kW.”

Desuden ændres vilkår 8 til:

”8. Varmepumpen skal levere en årlig køleeffekt på mindst 340.538 kWh.”

Endvidere ændres vilkår 10 til:

”10. Varmepumpen skal være i drift mindst 6.441 timer om året.”

Som vilkår 13a indsættes:

”13a. Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt. Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende: afprøvning og funktions sikring af trykovervågningssystemet, alarmerne samt sikkerhedsanordningen, kontrol af kølekredsens ydelse, aflæsning og registrering af driftstimer.”

Desuden indsættes som vilkår 13b:

”13b. Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 1 uge.”

Som vilkår 13c indsættes endvidere:

”13c. Registreringen fra logbogen, dokumentation for køleeffekt, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.”

Herudover indsættes som vilkår 21a:

”21a. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at stalde og fodringsanlæg holdes rene.”

Endeligt indsættes som vilkår 28-31:

”28. Pladsen til opbevaring og afhentning af døde produktionsdyr skal placeres i hjørnet af matr. nr. 9a, Føllenslev, Føllenslev By, der hvor den grænser op til matr. nr. 10e, Føllenslev, Føllenslev By. Pladsen må maksimalt være 6 gange 3 meter. Afskærmende træværk omkring pladsen må ikke overstige 1,3 meter i højden, og skal holdes i træets naturlige farve eller en mørk farve, som sort, brun eller mørkegrå.

29. I skellet vest for opbevarings- og afhentningspladsen skal der etableres afskærmende beplantning i form af hjemmehørende træer og buske som en forstærkning af den eksisterende bevoksning i skellet.

30. Ud mod Eskebjergvej samt øst for opbevarings- og afhentningspladsen behøver den afskærmende beplantning ikke at være væsentligt højere end træværket, og kan etableres med hjemmehørende buske.

31. Afskærmende beplantning omkring opbevarings- og afhentningspladsen skal vedligeholdes i fornødent omfang, herunder ved eventuel gentilplantning.”

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Kalundborg Kommune (Plan, Byg og Miljø, sagsnr. 326-2018-36056) samt for klageren via klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

A handwritten signature in blue ink, reading "Birgitte Egelund Olsen". The signature is written in a cursive style with a large initial 'B' and 'O'.

Birgitte Egelund Olsen
Stedfortrædende formand